

Ергард Наталія Миколаївна

асистент кафедри судової медицини

Національного медичного

університету ім. О.О.Богомольця

Юрченко Володимир Тимофійович

асистент кафедри судової медицини

Національного медичного

університету ім. О.О.Богомольця,

начальник Київського міського клінічного

бюро судово-медичної експертизи

**ПРОБЛЕМНІ ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ЛІКАРІВ-
КОНСУЛЬТАНТІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ КОМІСІЙНИХ СУДОВО-
МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЗГІДНО З НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ**

Ще у 2012 році набув чинності новий Кримінальний процесуальний кодекс України (надалі КПК України), проте і досі є невирішеними ряд питань у проведенні судово-медичної експертизи згідно нового КПК України.

Головним невирішеним питанням на сьогодні залишається статус лікарів-консультантів, яких залучають до проведення комісійних судово-медичних експертиз. Незважаючи на те, що зазначені спеціалісти можуть обґрунтувати клінічні діагнози, проаналізувати лабораторно-діагностичні дані та визначити методи профілактики і шляхи лікування в кожному конкретному випадку, проте їх участь в експертизі неможлива в якості експерта (згідно нового Кримінального процесуального кодексу України вони не є експертами і не мають права підпису), оскільки вони не внесені до Реєстру атестованих судових експертів Міністерства юстиції України. Так, згідно ч. 1 ст. 69 КПК України (2012) «Експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальностями, має право відповідно до

Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань».

Крім того, згідно вимог ст. 102 передбачається зазначення у висновку експерта даних про свідоцтво та про присвоєння кваліфікації судового експерта, на підставі яких кожен експерт повинен бути внесений в Реєстр атестованих судових експертів. Отже, експерт, який не є атестованим, згідно до положень нового КПК України (2012) не може брати участь у проведенні судово-медичних експертиз.

Законом також передбачено, що будь-яка особа, яка не внесена до Реєстру атестованих судових експертів з відповідними відомостями, також не має права на проведення експертизи, на відміну від вимог ст. 75 Кримінально-процесуального кодексу України (1960) та Наказу МОЗ України № 6 від 17.01.1995 року «Про розвиток і вдосконалення судово-медичної служби України», де в «Правилах проведення комісійних судово-медичних експертиз в бюро судово-медичної експертизи» і досі вказано, що: «...залежно від характеру експертизи до складу комісії можуть входити як фахівці тільки в галузі судово-медичної експертизи, так фахівці інших медичних /в тому числі і фахівці медико-соціальних експертних комісій МОЗ/ і немедичних спеціальностей. За своїм процесуальним статусом всі вони при проведенні експертизи є експертами», що значно суперечить вимогам діючого КПК України. Це також стосується і вимог ЦПК України – згідно ч.2 ст. 53: «Як експерт може залучатися особа, яка відповідає вимогам встановленим Законом України «Про судову експертизу» і внесена до Державного реєстру атестованих судових експертів», а згідно ч. 3 ст. 147 передбачається зазначення у висновку експерта даних про свідоцтво та про присвоєння кваліфікації судового експерта.

Більшість експертних висновків зараз базується лише на висновках лікарів-спеціалістів різних медичних галузей (як було вказано вище), які

залучаються до проведення експертиз, і, в яких відсутній експертний аналіз медичної документації, а є лише переписані експертами висновки лікарів-спеціалістів, які, не тільки згідно діючого КПК України (і ЦПК України), не є експертами у галузі судово-медичної експертизи, але й можуть бути зацікавленими у отриманні позитивного рішення по відношенню до своїх колег-лікарів.

Водночас, слід зауважити, що проводячи комісійні судово-медичні експертизи, відносно надання медичної допомоги пацієнту, лікар судово-медичний експерт повинен мати базові ґрунтовні знання з усіх галузей медицини, що надає йому можливість вести професійну дискусію з лікарем-консультантом з питань обґрунтованості відповідей у висновках експертизи, що проводиться. Слід пам'ятати, що «Висновок експерта» є колективною думкою експертів, які беруть участь в проведенні комісійної судово-медичної експертизи і, відповідно до п 3 ст. 101 КПК України (2012), саме експерти несуть за нього особисту відповідальність, а не лікарі-спеціалісти, що залучалися до її проведення. Експерт повинен постійно підвищувати свій кваліфікаційний рівень, вступати в дебати з лікарями інших медичних галузей щодо висвітлення ними питання відповідно до кожної конкретної експертизи, не боятися висловити свою думку, відмінну від лікаря вузької спеціалізації, довести свою думку в рамках проведення експертизи і, при необхідності, у суді.

Отже, вирішення цих правових проблемних питань можливе за умов: по-перше, в межах діючого законодавства у разі потреби залучення до комісії експертів спеціаліста в галузі медицини, для відповіді на питання, які знаходяться поза межами компетенції лікарів судово-медичних експертів, необхідно у відповідності до п. 2 ч. 3 ст. 69 КПК України (2012) заявляти клопотання перед особою, яка призначила експертизу про дозвіл на залучення даного спеціаліста до складу комісії, який за своїм процесуальним статусом не є експертом і, відповідно, позбавлений права підпису (висновків) експертизи. По-друге, проведення комісійних судово-медичних експертиз в бюро судово-медичної експертизи, з порушенням п. 2 ч. 3 ст. 69 КПК України (2012) є

недопустимим, тому є необхідність корегування. По-третє, необхідно терміново привести у відповідність до норм КПК України, наказ МОЗ України від 17.01.1995 року № 6 «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України» (з додатками). По-четверте, в найкоротший термін визначитися з правовим статусом спеціалістів в галузі медицини, які залучаються до проведення комісійних судово-медичних експертиз.